

**REPOZITORIUL INSTITUȚIONAL DIGITAL AL BIBLIOTECHII ȘTIINȚIFICE
A UNIVERSITĂȚII PEDAGOGICE DE STAT „ION CREANGĂ” –
INSTRUMENT DE PROMOVARE A ȘTIINȚEI DESCHISE**

**THE INSTITUTIONAL DIGITAL REPOSITORY OF THE SCIENTIFIC LIBRARY
OF THE "ION CREANGĂ" STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY –
TOOL FOR PROMOTING OPEN SCIENCE**

Maria EMANDEI, bibliotecar principal,
Biblioteca Științifică, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
ORCID: 0009-0007-6818-6349
emandei.maria@upsc.md

Mariana MAȚARIN, bibliotecar,
Biblioteca Științifică, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
ORCID: 0009-0004-2349-7846
matarin.mariana@upsc.md

Maria EMANDEI, Head librarian,
Scientific Library, “Ion Creanga” State Pedagogical University of Chisinau
Mariana MAȚARIN, Librarian,
Scientific Library, “Ion Creanga” State Pedagogical University of Chisinau

CZU: 027.7:004

DOI: 10.46727/c.v4.21-22-03-2024.p297-302

Abstract. The article reflects the role of the Digital Institutional Repository of the Scientific Library of the "Ion Creangă" State Pedagogical University as an important tool in the promotion of Open Science. Placing the results of scientific research in the Institutional Repository contributes to ensuring open access, for all users, to the latest intellectual products in the fields of: educational sciences, exact sciences, natural sciences, psychology, philology, history and arts. Thus, the Institutional Repository contributes to the promotion of Open Science by storing scientific publications, facilitating the dissemination and visibility of research results carried out by members of the academic community. Promoting Open Science through the Institutional Repository encourages collaboration, transparency and innovation in research, significantly contributing to the advancement of science for the benefit of society.

Keywords: Institutional Repository, Open Access, Open Science, scientific research, university teaching staff, academic community, digital publications.

„Biblioteca – super dimensiunea spiritului uman! Chiar și actuala și viitoarea tehnologie informațională își are rădăcini vii în carte, în lectură, în idei!”

(Constantin Anton)

Accesul deschis la rezultatele cercetării. Declarația privind Știința Deschisă a fost abordată pentru prima dată în Republica Moldova la Conferința științifică națională, prima ediție „Știința Deschisă” din 22.11.2018. Deschiderea științei este esențială pentru abordarea cu succes a provocărilor majore cu care se confruntă societatea în zilele noastre. Pentru a avea un impact pozitiv, Știința Deschisă trebuie să se bazeze pe accesibilitate,

transparență și integritate, asigurând o colaborare de încredere pentru excelența cercetării și o diseminare optimă a cunoștințelor. [1]

Conform definiției Comisiei Europene, termenul Știință Deschisă este o modalitate de realizare, diseminare, implementare și transformare a cercetărilor științifice prin instrumente digitale, rețele și mass-media.

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică definește noțiunea de Știință Deschisă ca un efort realizat de cercetători, guverne, agenții de finanțare a cercetării sau comunitatea științifică pentru a face rezultatele primare ale cercetărilor finanțate din fonduri publice accesibile publicului larg în format digital, fără restricții sau cu restricții minime, ca modalitate de accelerare a cercetării; aceste eforturi urmăresc creșterea transparenței și colaborării, precum și promovarea inovării. [3]

Accesul Deschis este disponibilitatea online și gratuită a documentelor științifice, pe care autorii doresc să le ofere pentru utilizare publică fără restricții financiare, juridice sau tehnice, păstrând, totodată, drepturile de autor asupra propriilor creații. [2]

De mai bine de douăzeci de ani, mișcarea globală pentru Acces Deschis a promovat activ idei și valori ale schimbului liber de cunoștințe și informații științifice în interes public. Astăzi, conceptul de Acces Deschis este utilizat activ în domeniul comunicării științifice și anume pentru publicarea de lucrări științifice, pentru schimbul de informații științifice, precum și pentru a asigura accesul liber la rezultatele cercetării științifice pentru toate părțile interesate. [8]

Odată cu comercializarea, tot mai accentuată a industriei editoriale, și cu creșterea costurilor asociate publicării și accesului la reviste științifice, mulți cercetători, studenți și tineri absolvenți ai universităților din Republica Moldova s-au confruntat cu dificultăți în accesarea și diseminarea rezultatelor cercetării. Publicațiile tradiționale au impus taxe de acces și abonamente costisitoare, ceea ce a dus la o limitare a accesului la informațiile științifice pentru cei care nu aveau resursele necesare. Constituirea arhivelor instituționale și a revistelor cu acces deschis reprezintă pași importanți pentru promovarea cercetării științifice și pentru creșterea impactului publicațiilor științifice. Implementarea acestor repozitorii sporește vizibilitatea cercetării la nivel național și internațional.

Beneficiile accesului deschis. Publicarea sub modelul de Acces Deschis aduce numeroase avantaje atât pentru utilizatori, cât și pentru autori. Pentru utilizatori, accesul permanent la publicațiile științifice și materiale educaționale oferă posibilitatea de a accesa și utiliza informații științifice fără restricții financiare.

De asemenea, accesul deschis poate stimula colaborarea și inovarea, deoarece cercetătorii au posibilitatea de a accesa o gamă mai largă de informații.

Pentru autori, publicarea sub modelul de Acces Deschis poate crește vizibilitatea și impactul lucrărilor lor, deoarece acestea devin disponibile pentru un public mai larg și pot fi mai ușor descoperite și citate. Acest lucru poate contribui la dezvoltarea carierei lor academice și la recunoașterea în comunitatea științifică. De asemenea, publicarea într-un mediu deschis poate duce la o mai mare colaborare și feedback din partea comunității științifice, ceea ce poate îmbunătăți calitatea și relevanța cercetării lor.

Un depozit instituțional este un sistem sau o platformă utilizată de către o instituție, cum ar fi o universitate sau o bibliotecă, pentru gestionarea și distribuirea materialelor digitale create de membrii săi sau de instituție în sine. [8]

Repozitoriul Instituțional oferă un mediu centralizat pentru stocarea și accesul la aceste materiale, facilitând astfel partajarea și vizibilitatea lor. Acesta poate fi utilizat și pentru a menține și a asigura accesul la activități digitale generale ale instituției sau ale comunității academice. Depozitele instituționale sunt importante pentru promovarea și implementarea principiilor de acces deschis, facilitând distribuirea și accesul la informații științifice și educaționale într-un mod gratuit sau cu costuri minime.

Repozitoriul Instituțional (DIR-SPU) al BȘ UPSC - instrument eficient pentru promovarea și facilitarea Științei Deschise. Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” este parte integrantă a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, care asigură cu resurse informaționale procesele de instruire, cercetare și formare continuă

Funcția de bază a bibliotecii este dezvoltarea și actualizarea resurselor și serviciilor informaționale, destinate susținerii curriculumului universitar și programelor de cercetare ale studenților, masteranzilor, doctoranzilor, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii socio-profesionale din mediul universitar.

Misiunea bibliotecii constă în asigurarea informațională a procesului de studii, cercetare și formarea continuă prin dezvoltarea și actualizarea colecțiilor, extinderea accesului la resursele informaționale, diversificarea serviciilor și produselor, acordarea facilităților de informare și lectură, formarea culturii informației a utilizatorilor.

Pornind de la funcția și misiunea BȘ UPSC, în anul 2016 a fost constituit Repoziitoriul Instituțional, un instrument important de promovare a Științei Deschise de către Biblioteca Științifică a UPSC, care funcționează în baza Regulamentului de organizare și funcționare a Repoziitoriului Instituțional Digital al UPSC din mun. Chișinău, <http://dir.upsc.md:8080/xmlui/>.

Repoziitoriul Instituțional al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” reprezintă o arhivă electronică (depozit) deschisă, cumulativă, gestionată de Biblioteca Științifică în vederea acumulării, stocării, conservării și diseminării producției științifice a universității.

Scopul RI este crearea și gestionarea unui sistem fiabil de arhivare (depozitare), centralizat pe termen lung a produselor intelectuale ale UPSC (conținuturilor digitale instituționale), accesibil pentru oricine și de oriunde.

Obiectivele RI sunt promovarea imaginii instituției și cercetătorilor în mediul informațional global; sporirea competitivității, vizibilității și impactului rezultatelor cercetărilor științifice la nivel național și internațional; extinderea accesului la cercetarea științifică instituțională; creșterea transparenței și amplificarea comunicării științifice; majorarea numărului de citări a publicațiilor cercetătorilor; motivarea autorilor de a-și plasa documentele în format electronic în arhiva instituțională; crearea unui sistem de evidență și control a publicațiilor și autorilor în funcție de diverse criterii (facultăți, catedre, genuri de documente etc.). [4]

Structură și conținut. În RI publicațiile sunt înregistrate în cadrul colecțiilor, care sunt grupate în comunități și subcomunități. Ca urmare a procesului de fuziune a Universității de Stat din Tiraspol, RI a fost completat cu noi comunități, subcomunități, colecții și la momentul actual structura RI include următoarele comunități:

- Biblioteca Științifică
- Centrul de Ghidare și Consiliere în Carieră „EduCareer”
- Centrul Formare Continuă și Leadership

- Centrul Național de Inovații Digitale în Educație „Clasa Viitorului”
- Colecția Instituțională
- Facultatea Arte Plastice și Design
- Facultatea Biologie și Chimie
- Facultatea Filologie și Istorie
- Facultatea Fizică, Matematică și Tehnologii Informaționale
- Facultatea Geografie
- Facultatea Limbi și Literaturi Străine
- Facultatea Psihologie și Psihopedagogie Specială
- Facultatea Științe ale Educației
- Institutul de Cercetare, Inovare și Transfer Tehnologic (ICITT)
- Laboratorul Pedagogie Inovativă și Dezvoltare Personală
- Laboratorul Securitate Psihologică
- Școli Doctorale

Repozitoriul DIR-SPU este în continuă dezvoltare, numărul de publicații care pot fi regăsite la ora actuală conține circa 5307 înregistrări (monografii, culegeri de lucrări științifice, publicații didactice, teze de doctor, articole științifice etc.). Înregistrările pentru anul 2023 constituie 1858, dar cifra dată nu rămâne constantă, este zilnic în creștere. Accesarea RI este ascendentă, dovadă a sporirii interesului utilizatorilor față de rezultatele cercetărilor științifice.

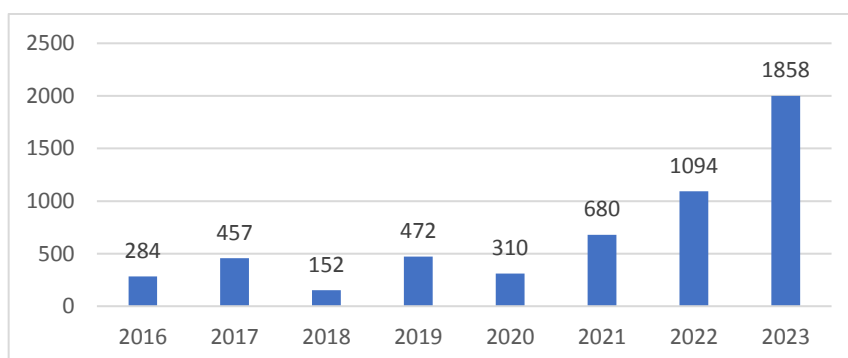

Fig. 1. Înregistrări în Repoziitoriul Instituțional după anii 2016-2023

În continuare, sunt prezentate înregistrările din Repoziitoriul Instituțional, grupate pe facultăți, evidențiind varietatea și profunzimea cercetării și a activității academice. Aceste înregistrări reflectă contribuțiile și expertiza fiecărei facultăți în domeniile lor specifice. Astfel, utilizatorii pot accesa și explora mai ușor conținutul relevant pentru interesele lor academice sau de cercetare.

Tabel 1. Înregistrări în Repoziitoriul Instituțional organizate după Facultăți

Centrul Formare Continuă și Leadership	78
Facultatea Arte Plastice și Design	201
Facultatea Biologie și Chimie	19
Facultatea Filologie și Istorie	798
Facultatea Fizică, Matematică și Tehnologii Informaționale	117
Facultatea Geografie	30
Facultatea Limbi și Literaturi Străine	364
Facultatea Psihologie și Psihopedagogie Specială	933
Facultatea Științe ale Educației	930

Platforma repozitoriului DIR SPU utilizează un software open source (DSpace), aceasta permite să fie indexat de Google Scholar (GS). Clasamentul Repozitoriilor Instituționale reflectă transparența RI în profilurile cercetărilor din Google Scholar. În ediția curentă a clasamentului repozitoriilor instituționale Ranking Web Of Repositories – Transparent Ranking: Institutional Repositories by GS (March 2024), DIR SPU se plasează pe **poziția 1691** pe plan mondial și pe **poziția a 3-a** pe plan național.

Unele rezultate ale promovării Științei Deschise prin intermediul RI le vedem în următoarele date statistice pentru perioada de 6 luni a Facultății Științe a Educației, astfel, numărul total constituie 7200 de vizualizări. Cercetările științifice din UPSC prezintă interes și pentru utilizatorii din diferite țări, prioritar fiind accesate de utilizatorii din Republica Moldova, România. Top 10 cei mai căutați termeni după cuvântul-cheie: **Dans – 9155; Pedagogie – 4216; Educație – 3428; Autoeducație – 2451; Ballo – 2436; Resursă – 2368; Virtual – 2338** și an de ediție: **2020 – 6900; 2017 – 3289; 2016 – 2934.**

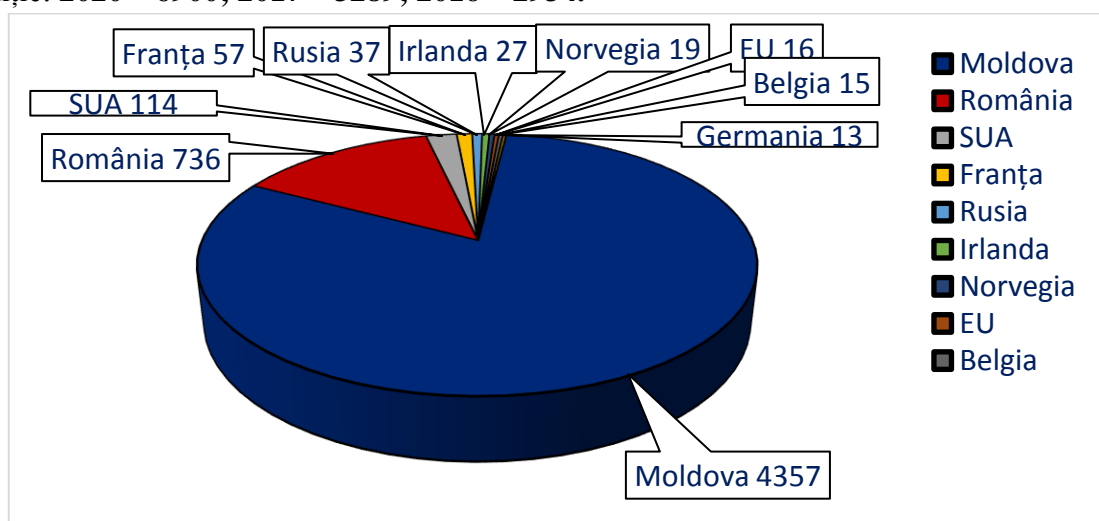

Fig. 2. Vizite din diferite țări în Repozitoriul Instituțional

În concluzie, Repozitoriul Instituțional Digital al Bibliotecii Științifice a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” reprezintă un instrument esențial în promovarea și susținerea principiilor Științei Deschise.

Prin intermediul Repozitoriului, biblioteca universitară acordă acces la rezultatele cercetării și la alte resurse academice, contribuind la creșterea impactului și vizibilității cercetării academice la nivel național și internațional.

Repozitoriul reprezintă o platformă eficientă pentru gestionarea și diseminarea publicațiilor academice, contribuind la creșterea transparenței și eficienței în comunicarea științifică.

BIBLIOGRAFIE

1. *Declarația privind Știința Deschisă în Republica Moldova* [online]. [Citat: 08.03.2024]. Disponibil: https://idsi.md/files/file/Declaratia_privind_Stiinta_Deschisa_in_Republica_Moldova.pdf]
2. LUPU, V., DOBREA, O. *Ghid de arhivare a documentelor în Repozitoriul Instituțional* [online] [Citat: 07.03.2024]. Disponibil: https://misisq.usmf.md/images/Conferinta_de_totalizare/ghid_de_arhivare_a_documentelor_in_RI.pdf
3. OECD Science, Technology and Industry Policy Papers No. 25. Making Open Science a Reality [online]. În: *Colloquia Bibliothecariorum*. pp. 83-89. [Citat: 12.03.2024]. Disponibil:

https://read.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/making-open-science-a-reality_5jrs2f963zs1-en#page1

4. *Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Repozitoriului Instituțional Digital al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău* [online] [Citat: 05.03.2024]. Disponibil: https://lib.upsc.md/wp-content/uploads/2019/04/Regulament-de-organiz.funct_.-a-repozitoriului-institut.digital.pdf
5. STAVER, M. *Repozitorii instituționale în Republica Moldova: Studiu* [online]. În: *Colloquia Bibliothecariorum*. pp. 83-89. [Citat: 12.03.2024]. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4867/1/Staver_M_repozitorii.pdf
6. TOPALO, V. *O viziune asupra Repozitoriului Instituțional Ora USARB și Biblioteca Digitală* [online] [Citat: 07.03.2024]. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/5806/1/Topalo_V_Repozitoriu.pdf
7. ȚURCAN, N. *Comunicarea științifică în contextul Accesului Deschis la informație* [online]. În: *BiblioPolis. Studii și cercetări*. 2014, Nr. 1, pp. 119-122. [Citat: 07.03.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/10-44.pdf
8. *Открытый доступ к научным знаниям. Практическое руководство для ВУЗов*. Бишкек: Американский университет в Центральной Азии, 2022. 64 с. ISBN 978-9967-9371-8-5.